

Al costat de l'activitat científica i professional, En Pella va desenrotllar una llarga actuació política. Havia estat en 1870 un dels fundadors de l'entitat *La Jove Catalunya*, que va tenir la seva influència en el moviment catalanista; i fou un dels que redactaren i presentaren al rei Alfons XII en 1885 l'anomenat Memorial d'agravis en el què s'exposaven les queixes en contra de la política centralista del govern de Madrid i s'hi concretaven les aspiracions de Catalunya en aquell moment. Va ser diputat a Corts electe per Girona i, anys més tard, fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Des del punt de vista polític hem d'esmentar l'opuscle que publicà sota el títol *La Crisi del Catalanisme* (1905).

Molt devot de les Belles Arts, En Pella havia visitat els principals Museus d'Europa i reüní una col·lecció d'obres pictòriques. Des de la Presidència de la Junta de Museus organitzà l'Exposició d'Art antic. Ell mateix conreà, per esplai, la Pintura. També mostrà, però discretament, gust de bibliòfil; i arribà a tenir una bona biblioteca jurídica.

D'intel·ligència àgil i d'imaginació viva, En Pella era, a més a més, de tracte i d'aspecte senyor, i tenia un temperament actiu, estimulat encara per un noble anhel de glòria. — F. V. T.

Narcís Verdaguer i Callís

Era tot ardor en defensa del dret català i de la reivindicació de la personalitat política de Catalunya. La seva veu càlida i vibrant es féu sentir reiteradament l'any 1889 en la gran campanya que promogué per la reforma de l'article 15 del Codi civil espanyol, el qual venia a destruir la nacionalitat civil dels catalans. A l'ensem que predicava, ple de passió, per diversos indrets de la nostra terra, anava publicant amb la mateixa finalitat en el setmanari vigatà *La Veu del Montserrat* articles no menys entusiastes que els seus parlaments. La sèrie d'aquests articles ha estat reeditada darrerament en un volum sota el títol *La primera victòria del catalanisme* (Publicacions de *La Revista*, 1919). En la primera Assemblea de la «Unió Catalanista», a Manresa, pronuncià un discurs en defensa de la base inspirada en una antiga llei de la terra de què han d'ésser catalans tots els qui a Catalunya exerceixen càrrecs públics. En 1891 havia fundat, amb alguns amics seus, el setmanari *La Veu de Catalunya*, essent-ne ell el director i principal redactor. Durant vuit anys omplí les planes d'aquella publicació amb articles patriòtics, polítics, socials, literaris i crítics, «essent especialment notable — com remarca En Rubadalo — la crònica atentíssima dels moviments nacionalistes de tot el món, recull que anà continuant després ell sol tota la vida, per a la seva particular documentació. Ultra aquelles seccions avalorava *La Veu* setmanari una de traduccions de contes populars estrangers, especialment de la Provença, primer d'En Verdaguer tot sol, i al poc temps amb la firma «Franar», pseudònim format per les primeres síl·labes dels noms Narcís i Francisca, expressiu de la col·laboració literària de la seva esposa.

«El conreu literari que tota la vida servà al costat de la tasca política i professional, i que en la juvenesa li havia fet guanyar premis en certàmens, per treballs en prosa i en vers, tingué en les seves últimes anyades digne esmerç en la traducció de la *Divina Comèdia* en tercets de vers lliure, la qual obra malauradament no deixà acabada, faltant-li el Paradís.»

En Verdaguer Callís era natural de Vich, fill d'una família humil (cosí-germà de mossèn Jacint Verdaguer), però pel seu esforç i el seu mèrit ascendí fins a enlairats càrrecs representatius. Havent estudiat la carrera de Lleis, exercí noblement la professió d'advocat, en la qual es distingí per son esperit conciliador. Intervingué, mentre la seva salut li permeté, en els principals moviments polítics catalanistes, prenent part en mitings i festes patriòtiques. Fundador del «Centre Nacional Català» en 1899, el fusionà poc després amb la «Unió Regionalista», constituint amb En Prat de la Riba i altres elements valuosos la «Lliga Regionalista». En la seva joventut havia estat ja President del «Centre Escolar Catalanista» (en 1887) i va figurar també en la «Lliga de Catalunya».

Fou elegit regidor de Barcelona en 1909; representà després els districtes de Vich-Granollers

Narcís Verdaguer i Callís

i de Barcelona, successivament, a la Diputació Provincial, durant els anys 1911-13; i, finalment, fou votat Diputat a Corts per Vich en 1914. En el bienni de 1910-11 presidí la Societat Econòmica Barcelonina d'Amics del País; més tard, en 1917, fou elegit president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, càrrec que hagué de renunciar, sense haver-ne arribat a pendre possessió, per mor de la malaltia que durant molt temps l'anà consumint. Finà el dia 5 d'abril de 1918, a l'edat de cinquanta cinc anys, tenint una mort exemplarment cristiana, com ho havia estat la seva vida. Una part de la seva biblioteca, ben nutrida d'obres jurídiques i literàries, fou gentilment tramesa al Col·legi d'Advocats (de la Junta del qual havia format part també En Verdaguer) i altre lot dels seus llibres, juntament amb les carpetes o reculls de dades i escrits diversos referents a qüestions nacionalistes i socials, fou donat a la Biblioteca de Catalunya. — F. V. T.

Joan J. Permanyer i Ayats

Fou En Permanyer un dels juristes catalans més prestigiosos dels darrers temps. L'escrupulosa rectitud, el bon seny i una lleal afabilitat varen ésser notes distintives del seu caràcter.

Era encara molt jove quan va començar la seva vida pública essent elegit diputat provincial en les eleccions del setembre de 1872, pel districte de Caldes de Montbuy, però no fou admès al càrrec per incompatibilitat legal amb la seva condició de professor auxiliar universitari.

La importància de la seva personalitat rau, principalment, en haver estat ell un dels patriarques del catalanisme polític. Des de bon entuvi havia posat, ben desinteressadament, la força del seu talent natural i del seu entusiasme pur i senzill al servei de les modernes aspiracions de la nostra terra. En discursos, i en articles periodístics que publicava a *La Renaixensa*, predicà l'ideal regionalista i defensà la vida jurídica catalana. Figurà entre els que sotscrigueren i presentaren al rei Alfons XII el «Memorial en defensa dels interessos morals y materials de Catalunya» en 1885. Fou un dels fundadors de la «Unió Catalanista»; en l'Assemblea de Manresa (1892) pronuncià un discurs en defensa de la primera de les Bases, com a ponent; i de l'Assemblea de Reus (1893) en fou president, per tal com ho era llavors de la «Unió».

En 1891 havia presidit els Jocs Florals de Barcelona; pel curs de 1897-98 va ser enlairat a la presidència de l'Ateneu Barcelonès; en 1895 fou elegit també per a la de l'Acadèmia de Jurisprudència (essent reelegit en 1896); i, més endavant, durant els anys 1903 a 1911, fou Degà del Col·legi d'Advocats. Els discursos que llegí complint l'obligació reglamentària d'aquests càrrecs estigueren sempre animats d'un fervent sentit patriòtic; en el dels Jocs Florals exposà els seus punts de vista sobre el passat, el present i l'esdevenir de Catalunya; en el de l'Ateneu tractà de l'Autonomia, i en els de les sessions inaugurals de curs a l'Acadèmia de Jurisprudència posà de relleu la necessitat de que la vida jurídica de Catalunya sigui catalana en totes les seves esferes i manifestacions i s'ocupà de qüestions tributàries.

En el període del seu deganat la Biblioteca del Col·legi d'Advocats s'enriquí notablement i fou llavors quan es procedí a la seva ordenació metòdica i a la publicació del seu completíssim catàleg. Del seu temps és així mateix la reimpressió a càrrec del Col·legi de la compilació vigent de les *Constitucions i altres drets de Catalunya*.

En Permanyer formà part també de la Comissió oficial encarregada de redactar el projecte de llei que contingui les Institucions del Dret de Catalunya que s'han de conservar. En les sessions d'aquesta Comissió va anar formulant el seu criteri sobre les diverses qüestions jurídiques, a tenor del qual elaborà, juntament amb un altre jurista de renom, un avant-projecte d'apèndix de dret català al Còdic civil espanyol.

Al plantejar-se a Barcelona, amb motiu de la reforma interior de la ciutat, el problema de la redimibilitat dels censos enfitèutics, En Permanyer, en nom dels propietaris censalistas, redactà un treball titulat *Exposición y proyecto de ley sobre expropiación forzosa de los censos enfitéuticos de Barcelona y de su huerto y viñedo*, que publicà a la *Revista Jurídica de Catalunya* (1908).

Havia col·laborat a la revista *La España Regional*, publicant-hi en 1886 un article titulat *Proyecto de codificación. Antecedentes y soluciones*; i en la mateixa revista fou imprès el discurs que llegí en la sessió solemne de l'Acadèmia de Jurisprudència, del dia 16 de juny de 1886, en honor dels Diputats i Senadors que havien defensat a les Corts el Dret civil de Catalunya. Altres escrits seus foren un article sobre l'escriptura de compra-venda (1898) i un alegat jurídic (1906), publicats a la *Revista Jurídica de Catalunya*, un dictamen sobre la codificació, en contra del Reial decret de 2 de febrer del 1880, i el pròleg a l'edició de les Costums de Tortosa d'En Foguet.